

Erzincan İl Müftülüğü

ŞUBAT-2023/ (1. HAFTA) 03.02.2023

İSLAM HUKUKUNDA KADIN HAKLARI

“Kadın ve erkek, yaratılıştan getirdikleri farklılıklar sayesinde birbirlerini tamamlayarak yeni iyilikler üretebilen bir potansiyele sahiptir. Onlar böyle bir potansiyelle yaratılma noktasında **esdeğerdirler.**” Erkeği uzaklaştıran ve düşmanlaştıran, ya da kadını ezen ve aşağılayan, kısacası insanı örseleyen bir algı, insanlığı yeryüzündeki iyilik ve imar faaliyetinin aksamamasından başka bir işe yaramamaktadır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

Yüce Rabbimiz, okuduğum âyet-i kerimede şöyle buyuruyor: “**Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir kadından yarattık ve birbirinizle tanışmanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık. Allah katında en değerli olanınız, O’na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hakkıyla haberdar olandır**” (Hucurât, 49/13.)

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:

“...أَلَا إِنَّ لَكُمْ عَلَى نِسَائِكُمْ حَقًّا، وَلِنِسَائِكُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا...”

Peygamberimiz (s.a.s) de okuduğum hadis-i şerifte şöyle buyurmaktadır: “**Biliniz ki, sizin, hanımlarınız üzerinde hakkınız olduğu gibi, hanımlarınızın da sizin üzerinizde hakları vardır**” (Tirmizî, Radâ, 11.)

Kardeşlerim!

İnsan, akıllı, sorumluluk sahibi ve en şerefli varlık olmakla Allah katında özel bir değere sahiptir. Elbette insanoğlunun erkek ve kadın olarak farklı niteliklerle yaratılmasında sayısız hikmetler vardır. Ancak şu bir hakikattir ki, **kadın ve erkek, insan olma itibarıyla aynı şerefi paylaşır; kul olma itibarıyla de aynı sorumluluğu üstlenir.** Allah’ın rızasına uygun bir şekilde yaşamak; dünyada iyilik, adalet ve merhametin yayılması, kötülük, zulüm ve haksızlığın önlenmesi için çalışmak hem kadının hem de erkeğin vazifesidir. Nitekim Yüce Rabbimiz;

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا.

“**Mümin olarak, erkek veya kadın, her kim salih ameller işlerse, işte onlar cennete girerler ve zerre kadar haksızlığa uğratılmazlar**” (Nisâ, 4/ 124.) buyurmaktadır.

Allah Resulü (sas) cinsiyete değil insana odaklı konuşur. **Onun kadına ya da erkeğe karşı birbirinden apayrı ve özel iki yaklaşımı yoktur; onun insana yaklaşımı vardır.**

İslam dini kadını yalnızca ontolojik anlamda erkekle aynı düzeyde kabullenmekle kalmamış, onun kültürel, siyasi, ekonomik ve sosyal düzlemlerde de erkeklerle benzer konuma sahip olabilme potansiyeline dikkat çekmiştir.

Peygamber Efendimiz, kadının kendisini ifade etmesinin önündeki engelleri kaldırırken, onun bizatihi sahip olduğu değeri topluma yansıtabilmesini sağlamaktadır.

Aziz Müminler!

Hz Âdem'in cennetten çıkarılışını eşinin hatasına bağlayan, dolayısıyla dünyadaki ilk adımından itibaren kadını erkeğin yanında değil karşısında konumlandıran bir inanış, öncelikle **Kur'an-ı Kerim tarafından reddedilmiştir.**

Kur'an 'ın, kadın ve erkeğin aynı davranışı sergilediklerinde aynı karşılığı alacakların, yani mükâfatta da cezada da birbirlerine denk olduklarını belirtmesi, ayrıca her ikisinden de aynı iffetli duruşun beklendiğini ifade etmesi çok önemlidir.

Kur'an-ı Kerim'de kadının toplum içindeki konumundan, Allah katındaki değerinden ve haklarından bahseden çok sayıda ayet vardır. İnsanlığın annesi Hz. Havva'dan itibaren tarihte iz bırakan nice kadın Kur'an'da anlatılır. İmanı ve cesaretiyle Hz. Asiye, iffeti ve sabrıyla Hz. Meryem, sadakati ve teslimiyetiyle Hz. Hacer hepimize örnek gösterilir. Sevgili Peygamberimize ilk inanan ve onu bütün gücüyle destekleyen Hz. Hatice'dir. Yüreğindeki tevhid aşkıyla İslam yolunda ilk kadın şehit Hz. Sümeyye'dir. Peygamberimizin hanesinden ilmi, sünneti ve hikmeti insanlığa taşıyan ise Hz. Aişe'dir. Bu nâdîde örneklerin ışığında dinimizin, milletimizin ve medeniyetimizin kadına bakışı daima onun saygınlığını ve haklarını korumak üzerinedir. Kadına dair nerede köhne bir anlayış ve zalim bir davranış varsa, o cahiliye döneminin kalıntısıdır.

Aziz Müminler!

Her insan en temel hakları ile doğar ve cinsiyeti yüzünden bu hakları bir insandan esirgemek İslam'a da insafa da sığmaz. Sırf kız olduğu için bir çocuğun doğumuna üzülmek, onu hor görmek, eğitimden mahrum bırakmak, zorla ve küçük yaşta evlendirmek zulümdür. Hâlbuki dört kız babası olan Sevgili Peygamberimiz kız çocuklarımızın bizim için rahmet ve mağfiret vesilesi olduğunu müjdeliler ve: **"...Her kim şu kız çocuklarını yetiştirirken birtakım zorluklara katlanırsa bu kızlar onun için cehennem ateşine siper olur"** (Buhari Zekat, 10.) buyurur.

Annelerimiz ise, bizim sevgi kaynağımız, dua kapımızdır. Emeğinin hesabını tutmayan, karşılık beklemeden veren, ayaklarının altına cennet serilen her anne, iyiliği ve ihsanı hak eder.

AİLEDE KADININ TEMEL İHTİYACI: MERHAMET VE ADALETTİR.

İnsanoğlunun eğitim gördüğü ilk kurum aile olduğuna göre, merhamete ya da şiddete dayalı bir yaşam tarzının ilk eğitiminin alındığı yer de aile ocağıdır.

Aile ve şiddeti bir arada düşünmek istemeyen zihnimiz yuvayı merhametle anmaktan yanadır.

Merhamet ve adalet kararlılık ister, azim ister, çaba ister.

Kardeşlerim!

Eşimiz, dünya hayatının yükünü birlikte taşıdığımız, üzüntü ve kedere beraber katlandığımız dert ortağımızdır. Yuvamızı, sevincimizi ve mutluluğumuzu paylaştığımız hayat arkadaşımızdır. Peygamber Efendimiz (s.a.s) kadın ve erkeği **"Bir bütünün birbirini tamamlayan iki yarısı"** (Ebû Dâvûd, Tahâret, 94.)olarak tanımlar. Birbirine sevgi ve güvenle bağlanan, birbirini koruyan ve destekleyen bir tutumu bizlere öğretir. Zira sağlıklı, huzurlu ve güçlü bir toplumu kadın ve erkek birlikte inşa eder.

Kadının yeme, içme, giyme ve barınma gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması evliliklerde kadının hakkıdır.

Diğer bir hakkı ise evlenirken bir **mehir tayin edilmesi ve kadına ödenmesidir.** Mehir başlık parası değildir

Kadını hem evliliğe ısındırmak hem de ona belli bir malî güç kazandırmak düşüncesiyle öngörülen ve erkeğin evlenirken eşine verdiği veya vermeyi taahhüt ettiği para veya başka bir mala mehir denir.

Kur'an-ı Kerim'de, evlenen erkeğin kadına mehir vermek zorunda olduğu ve bunu zorla geri almasının caiz olmadığı konusunda ayetler bulunmaktadır (Bakara, 2/237; Nisâ, 4/4, 20, 24, 25; Mâide, 5/5)..

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ

وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ . (Bakara; 2/237)

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا. (Nisa; 4 /4)

الْيَوْمَ أَجِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ. (Maide; 5/5)

Hayatın ve geleceğin inşası için kadının eğitim alabilmesi de kadının temel bir hakkıdır.

Eğitim konusuna “değer” perspektifinden bakıldığında, kadının halifelik misyonunu hakkıyla yerine getirebilmesi için eğitimden geçmesi gerektiği açıkça görülecektir.

Hz. Peygamber her ne kadar günlük hayatın her anında çevresindekileri eğitmekte ise de toplumun eğitimi için seçtiği merkez hiç şüphesiz **mescididir**. Mescidinde kadın erkek ayırt etmeden tüm ümmetini eğitmiş ve kadınların eğitimi için mescidinde özel bir gün ve zaman tahsis etmiştir.

Salih amel ve mesuliyet bağlamında, kendi istemesi halinde, kadının çalışması da temel bir haktır.

Kadın olsun erkek olsun her insan, ömür sermayesini en anlamlı biçimde harcamalı, emeğini, yani bedensel, düşünsel, duygusal enerji ve yeteneklerini son damlasına kadar rabbinin rızasına uygun işlerde değerlendirmelidir.

İki uçlu bir yargılama süreci ile kadınlar, **“ya evdesindir, ya da işte! İkisini birlikte yürütmeye çabalıyorsan birini mutlaka ihmal ediyorsundur”** tarzı cümleleri sıklıkla duyuyor. Bu adaletsiz yaklaşım kadını sosyal hayatta zarara uğratan bir bakış açısıdır.

Miras bırakmak ve mirasçı olabilmek de kadını temel haklarındanndır. İslam, koyduğu malî hükümlerde genel olarak külfet-nimet dengesini gözetmiştir. Miras hukuku da buna dâhildir. Pek çok bölgede kadının mirastan mahrum edilmesi temel bir hak ihlali problemidir.

Muhterem Müslümanlar!

Bugün insanlık her konuda olduğu gibi, kadın hakları konusunda da çetin bir imtihandan geçiyor. Dünyanın birçok yerinde savaş, şiddet ve zorbalık herkesten çok kadınları vuruyor. Acıyla kıvranan, hapsedilen, göçe zorlanan kadınlar yardım bekliyor.

Diğer yandan **“Kadınlar hakkında Allah'tan korkun. Çünkü siz, onları Allah'ın emaneti olarak aldınız ve Allah'ın adını anarak (nikâh kıyıp) kendinize helâl kıldınız”** (Müslim, Hac, 147.) buyuran bir Peygamber'in ümmeti olarak kimi zaman onun hassasiyetine sahip çıkamıyor. Hayatında tek bir defa bile kadına el kaldırmayan Resul-i Ekrem'in yolundan gitmemiz gerekirken, onlara karşı merhametli davranmamız gerektiğini unutuyoruz. Ne acı ki, şiddet, istismar ve kadın cinayetleri tırmanmaya devam ediyor.

Bu vahim tablo karşısında geliniz, kadın söz konusu olduğunda merhamet, adalet ve hakkaniyetten asla vazgeçmeyelim. **“Sizin en hayırlınız hanımlarına karşı en iyi davranandır”** (Tirmizî, Radâ, 11.) buyuran Peygamber Efendimizin davetine icabet edelim. Emaneti gözü gibi koruyan müminler olarak şöyle dua edelim:

“Rabbimiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle” (Furkân, 25/74.)

Cumamız mübârek olsun.

Bu vaaz, PROF DR. HURİYE MARTI'nın HAKLARI VE SAYGINLIĞIYLA İSLAM'DA KADIN adlı eseri ve 09.0.2018- İslam'da Kadın: Adalet, Merhamet ve Hakkaniyet konulu DİB hutbesi esas alınarak hazırlanmıştır.

Erzincan Müftülüğü

Arzu KILINÇ / Uzman Vaiz